

9 januari 2021
Petra Klapwijk

Onderzoek: vaccineren tegen corona

Samenvatting

De vaccinatiebereidheid is groot, bijna 1 op de 10 twijfelt nog over een inenting tegen corona

Een paar dagen nadat de eerste prikken zijn gezet, is de vaccinatiebereidheid in Nederland hoog. Driekwart (76 procent) wil zich laten inenten. Een op de zes (16 procent) wil dat (waarschijnlijk) niet. En 8 procent twijfelt nog.

Dat blijkt uit onderzoek van EenVandaag onder 25.000 mensen. De twijfelaars maken zich vooral zorgen over de veiligheid van het vaccin (44 procent), in het bijzonder over de bijwerkingen op de lange termijn (46 procent). Ze wachten liever tot anderen massaal gevaccineerd zijn en blijkt dat er geen problemen zijn: "Ik denk dat ik het vaccin wel wil nemen, maar ik ben blij dat ik in de laatste groep zit. Kan ik ondertussen mooi kijken of anderen bijwerkingen hebben."

Onvoldoende informatie

De meeste ondervraagden die twijfelen, zeggen dat ze onvoldoende informatie van de overheid hebben gekregen om een goede keuze te kunnen maken (77 procent). Ze willen meer weten over de werking van de vaccins en de verschillen ertussen.

Sommigen vragen zich af of het voor hen wel echt noodzakelijk is om een prik te halen, bijvoorbeeld omdat ze al corona hebben gehad of omdat ze zich kerngezond voelen. "Ik vertrouw op mijn immuunsysteem en mijn gezonde levensstijl. Hoe noodzakelijk is het dan?" vraagt een deelnemer zich af.

Groep die het wil, groeit

De groep die positief staat tegenover vaccineren, is de afgelopen maanden flink gegroeid. In juli was dit nog 59 procent, medio december 67 procent. Nu wil 76 procent zich zeker (63 procent) of waarschijnlijk (13 procent) laten inenten tegen corona. De groep die zeker is van haar zaak is ook flink gegroeid ten opzichte van december: toen zei 48 procent zich zeker te willen laten vaccineren.

Samenvatting

Veel mensen zijn overtuigd geraakt door alle media-aandacht van de afgelopen week. "Ik geloof nu wel dat de vaccins betrouwbaar zijn. Ik wil van de angst voor corona af, mijn vrijheid terug", zegt een panellid. Een prik halen doen ze niet alleen om zelf beschermd te zijn, maar vaak ook voor anderen. "Om al die oude mensen, zoals mijn schoonouders van 90, weer een stukje van hun leven terug te geven."

Overtuigde voor- en tegenstanders

Omdat er voorlopig nog weinig vaccins in Nederland zijn, moeten de meeste mensen nog wachten tot april of later voordat ze aan de beurt zijn. Voorstanders van vaccinatie willen liever niet zo lang wachten: als ze zelf mochten kiezen zou driekwart (75 procent) al in januari, februari of maart ingeënt willen worden. Nog eens 13 procent wil tussen april en juni gevaccineerd worden. Bijna niemand wil nog langer wachten (6 procent).

Maar niet iedereen staat positief tegenover vaccinatie. Een op de zes ondervraagden wil zeker (11 procent) of waarschijnlijk (5 procent) geen vaccin. Een deel van deze groep is tegen vaccineren in het algemeen. Velen vinden bij corona het middel erger dan de kwaal. Ze zijn niet bang om corona te krijgen en vertrouwen de vaccins niet. "Ik laat me ook niet inenten tegen griep. Bovendien is het veel te snel getest. Dat kan alleen maar bijwerkingen geven en daar zit ik niet op te wachten", zegt een tegenstander.

Kritiek op vaccinatiebeleid, maar 'beste stuurlied staan aan wal'

De vaccinatiebereidheid is dus groot in de week van 'V-day', maar tegelijk is het vertrouwen in het Nederlandse vaccinatiebeleid aan de lage kant. De helft heeft vertrouwen (55 procent), de andere helft (43 procent) niet. Veel deelnemers aan dit onderzoek zijn kritisch en vinden dat het hier allemaal veel te langzaam en chaotisch gaat. Ook het vertrouwen in verantwoordelijk minister De Jonge is laag: 44 procent. De afgelopen maanden daalde dit gestaag, in november was het nog 61 procent.

Samenvatting

Kritiek op en begrip voor Nederlandse vaccinatiebeleid

Ondanks de kritiek is er ook wel begrip voor dat de organisatie wat traag op gang komt. "Het is heel complex en andere landen doen het niet veel beter. Het is makkelijk om kritiek te leveren als je niet verantwoordelijk bent. De beste stuurlied staan weer eens aan wal." Het Europees geneesmiddelenbureau EMA, dat deze week het Moderna-vaccin goedkeurde, geniet opvallend veel vertrouwen (76 procent).

Wel knuffelen met kleinkinderen, nog niet op vakantie

Maken we al plannen voor de toekomst, nu de vaccinatiecampagne op gang is? We vroegen aan de opa's en oma's in het onderzoek of zij van plan zijn om weer te gaan knuffelen met hun kleinkinderen, zodra ze gevaccineerd zijn. 60-plussers komen vanaf eind maart aan de beurt. Een derde (33 procent) is hier nog voorzichtig mee en is dat niet van plan. Een op de zes grootouders (18 procent) zegt wél te gaan knuffelen zodra ze de vaccinatie hebben. Maar voor de grootste groep (39 procent) maakt het vaccin niets uit: zij knuffelen nu ook al met de kleinkinderen.

Voor het boeken van een zomervakantie is nog maar weinig animo. 13 procent zegt nu al een zomervakantie geboekt te hebben, of dat binnen 2 maanden te gaan doen. Vier op de tien (37 procent) overwegen wel om op vakantie te gaan, maar wachten nog even om te zien wat corona doet. En een derde (35 procent) denkt nu dat ze deze zomer gewoon thuis blijven.

Samenvatting

De meest gestelde vragen (en antwoorden) over het coronavaccin

We vroegen de leden van het Opiniepanel welke vragen er leven over het coronavaccin. Moleculair viroloog Marjolein Kikkert van het Leids Universitair Medisch Centrum geeft voor ons antwoord op de meest gestelde vragen.

Kan ik na mijn vaccinatie de anderhalvemetermaatregel loslaten en ben ik dan ook van het mondkapje verlost?

Nee. Voor we alle maatregelen los kunnen laten, zal er sprake moeten zijn van groepsimmunititeit. Daarvoor moet zo'n 70 procent van de bevolking zijn gevaccineerd.

Is al bekend hoe lang het coronavaccin ons beschermt?

Nog niet. Op dit moment weten we dat bescherming zo'n 3 maanden na de vaccinatie nog onverminderd hoog is. Maar het is onbekend hoe lang die bescherming blijft. Dat wordt nader onderzocht. De verwachting is dat de bescherming veel langer zal zijn, in termen van jaren.

Kan ik onvruchtbaar raken van het coronavaccin?

Nee. Toch wordt vaccineren terwijl je zwanger bent afgeraden. Dit omdat er nog weinig bekend is over eventuele nadelige gevolgen van het vaccin tijdens een zwangerschap. Het advies is om je pas na je zwangerschap te laten vaccineren.

Moet je je nog laten testen op corona als je na de vaccinatie klachten krijgt?

Ja, je weet niet 100 procent zeker dat je immuun bent en dus ook niet 100 procent zeker dat je het niet kunt overdragen.

Zou het kunnen dat we ons elk jaar tegen corona moeten laten vaccineren, net als bij de jaarlijkse griepvaccinatie?

Dat is niet de verwachting. Influenza (griep) werkt echt anders dan corona. Influenza heeft nog een truc, namelijk een genoom dat bestaat uit acht delen die gehusseld kunnen worden. Zo'n griepvirus kan dus gemakkelijk veranderen. Corona heeft maar één stuk genoom en zal daardoor veel minder snel muteren.

Samenvatting

Kun je het virus nog doorgeven nadat je bent gevaccineerd?

Het is nog niet bekend of iemand die gevaccineerd is het virus toch kan verspreiden. Het idee is wel dat na vaccinatie de hoeveelheid virus in de neus veel lager is. Dat maakt de kans op overdracht heel klein. We weten dat het vaccin er in elk geval voor zorgt dat de kans dat iemand ziek wordt door corona met zo'n 90 tot 95 procent wordt verminderd.

Ik heb corona gehad, heeft vaccineren dan wel zin?

Ja, omdat we gezien hebben dat in sommige gevallen mensen opnieuw corona kregen. Het is nog een onduidelijk hoe immuun je wordt door een natuurlijke infectie. Met een vaccinatie kun je zorgen dat je immunitet beter wordt.

Wat zijn de bijwerkingen van de coronavaccins?

De meest voorkomende bijwerkingen zijn net als bij andere vaccinaties: roodheid en pijn op de prikplek. Sommige mensen krijgen een paar dagen last van spierpijn of koorts. Het kan dat er onbekende bijwerkingen optreden bij het coronavaccin, maar die kans is heel klein. Een allergische reactie komt niet vaak voor, maar er zijn een paar gevallen bekend. Daarom staat in het protocol dat mensen na de prik een kwartiertje in de gaten worden gehouden.

Kan ik zelf kiezen welk coronavaccin ik wil?

Nee, het ministerie van VWS heeft eerder aangegeven dat we niet zelf mogen kiezen.

Waarom worden kinderen niet gevaccineerd tegen corona?

Vaccins zijn niet getest op kinderen. Op dit moment wordt wel getest op jongeren tussen 16 en 18 jaar. Het zou kunnen dat die groep nog in aanmerking komt voor vaccinatie. Mogelijk dat er op een gegeven moment discussie komt of jongeren onder de 16 ook gevaccineerd moeten worden.

Kan het vaccineren niet sneller in Nederland?

Nee, vaccin bedrijven zijn voor de hele wereld bezig en dat kost tijd.

Uitslagen

Vragenlijst en uitslagen

Nederland is deze week gestart met vaccineren tegen corona. In dit onderzoek willen we weten hoe jij aankijkt tegen het vaccinatiebeleid en of je jezelf wilt laten inenten of niet.

Als eerste willen we je iets vragen over je vertrouwen in de aanpak van de coronacrisis in Nederland in het algemeen.

Hoeveel vertrouwen heb je in de manier waarop de overheid omgaat met de uitbraak van het coronavirus?

Met 'overheid' bedoelen wij de betrokken organisaties. Denk aan het RIVM, de GGD of het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Veel vertrouwen 10%
Redelijk veel vertrouwen 44%
Niet zo veel vertrouwen 28%
Helemaal geen vertrouwen 17%
Weet niet / geen mening 1%

Nu willen we weten hoe je aankijkt tegen het Nederlandse vaccinatiebeleid.

Hoeveel vertrouwen heb je in het Nederlandse vaccinatiebeleid?

Veel vertrouwen 13%
Redelijk veel vertrouwen 42%
Niet zo veel vertrouwen 29%
Helemaal geen vertrouwen 14%
Weet niet / geen mening 2%

Vertrouwen

De Jonge: 43 procent vertrouwen

Hoeveel vertrouwen heb jij erin dat Hugo de Jonge (CDA) zijn werk als minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport goed doet?

Veel vertrouwen 9%
Redelijk veel vertrouwen 36%
Niet zo veel vertrouwen 28%
Helemaal geen vertrouwen 26%
Weet niet / geen mening 1%

Het Europees geneesmiddelenbureau EMA beoordeelt de coronavaccins op veiligheid en werkzaamheid voor de Europese markt. In december keurde het EMA het Pfizer vaccin goed, deze week ook dat van Moderna. Door de ernst van de coronacrisis gebeurt dit sneller dan normaal, maar volgens de EMA wel voldoende zorgvuldig.

Hoeveel vertrouwen heb jij erin dat de EMA de coronavaccins voldoende zorgvuldig beoordeelt?

Veel vertrouwen 35%
Redelijk veel vertrouwen 41%
Niet zo veel vertrouwen 10%
Helemaal geen vertrouwen 11%
Weet niet / geen mening 3%

Zelf inenten

Twijfelaars willen meer informatie

Deze week start Nederland met het vaccineren tegen corona. Iedereen vanaf 18 jaar krijgt de mogelijkheid om zich te laten inenten voor eind september.

Wanneer jij in aanmerking komt voor het vaccin, wil je jezelf dan laten inenten of niet?

Zeker wel 63%
Waarschijnlijk wel 13%
Waarschijnlijk niet 5%
Zeker niet 11%
Weet ik (echt) nog niet 8%
Geen antwoord -%

De volgende vraag is voorgelegd aan de deelnemers die nog twijfelen:

Waarom twijfel je of wil je dat niet? Je kunt meerdere antwoorden geven.

Ik ben bang voor bijwerkingen op lange termijn 49%
Ik weet niet of het vaccin voldoende veilig is 57%
Ik heb te weinig informatie over de vaccins 46%
De vaccins worden te snel goedgekeurd 40%
Ik weet niet of het vaccin wel goed werkt 27%

Vind je dat je vanuit de overheid voldoende of onvoldoende informatie hebt gekregen om een keuze te kunnen maken of je je wel of niet zult laten vaccineren?

Met 'overheid' bedoelen wij de betrokken organisaties. Denk aan het RIVM, de GGD of het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Voldoende 49%
Onvoldoende 40%
Weet niet / geen mening 11%

Van de groep die nog twijfels zegt 77 procent onvoldoende.

Voorstanders vaccinatie:

Graag zo snel mogelijk inenten

Onderstaande uitslag is van deelnemers die zeker of waarschijnlijk gevaccineerd willen worden.

Nu bepaalt de overheid wanneer je uitgenodigd wordt voor een vaccinatie.

Als je zelf zou kunnen kiezen, wanneer zou je dan het liefst gevaccineerd willen worden?

In januari, februari, maart 75%
In april, mei, juni 13%
In juli, augustus, september 3%
In oktober, november, december 2%
In 2022 1%

Met de vaccinaties in zicht kiezen sommige mensen ervoor om nu een zomervakantie te boeken. Anderen wachten hier nog mee of vinden dit voorbarig.

Wat is op jou van toepassing als het gaat om de zomervakantie:

Met vastgelegd bedoelen we ook een geplande vakantie naar een vaste plaats op een camping of vakantiepark, een eigen vakantiehuis of boot.

Ik heb al een zomervakantie geboekt / vastgelegd 9%
Ik ben van plan om een zomervakantie te boeken / vastleggen voor eind februari 4%
Ik overweeg om op zomervakantie te gaan maar ik wacht nog een tijdje met plannen 37%
Ik ben niet van plan om op zomervakantie te gaan 35%
Andere situatie 11%
Weet niet 4%

Voordelen?

Geen voordelen voor gevaccineerden

In Nederland ontstaat de komende maanden een situatie waarin sommige mensen al gevaccineerd zijn terwijl anderen nog op hun beurt moeten wachten. Er is discussie of mensen met een vaccinatiebewijs tijdelijk meer vrijheden moeten krijgen dan mensen die (nog) niet gevaccineerd zijn. Zo zouden ze bijvoorbeeld eerder toegang tot restaurants of evenementen kunnen krijgen, of met voorrang worden toegelaten in vliegtuigen.

Vind je het een goed of een slecht plan om mensen die al gevaccineerd zijn tijdelijk meer voordelen te geven?

Goed plan 36%

Slecht plan 51%

Weet niet / geen mening 13%

Mogen mensen met een vaccinatiebewijs volgens jou de komende maanden onderstaande voordelen krijgen of niet:

Eerder toegang tot restaurants 41% voor, 49% tegen, 11% weet niet

Eerder toegang tot restaurants 40% voor, 49% tegen, 11% weet niet

Met voorrang toelaten in vliegtuigen 38% voor, 50% tegen, 12% weet niet

Heb jij in je familie of vriendenkring discussie over vaccineren tegen corona?

Met discussie bedoelen we dat jullie meningen tegenover elkaar staan: dat één wil vaccineren en de ander juist niet.

Ja 41%

Nee 56%

Weet niet / geen mening 3%

Knuffelen met opa en oma

Ook zonder vaccinatie wordt er nu al veel geknuffeld

Onderstaande vraag is gesteld aan ouders met kinderen tot 18 jaar

We zijn benieuwd hoe jij aankijkt tegen fysiek contact tussen jouw kinderen en hun grootouders en of dat verandert als de opa's en oma's gevaccineerd zijn.

Wat is van toepassing als je kijkt naar knuffelen tussen je kinderen en hun grootouders:

Ze mogen met elkaar knuffelen, ongeacht of de grootouders gevaccineerd zijn 53%
Zodra de grootouders gevaccineerd zijn mogen ze weer knuffelen met de kleinkinderen 13%

Als de grootouders gevaccineerd zijn mogen ze de eerste tijd nog niet knuffelen met de kleinkinderen 8%

Ik weet nog niet of ze weer mogen knuffelen zodra de grootouders gevaccineerd zijn 12%

Niet van toepassing, mijn kinderen hebben geen grootouders 2%

Andere situatie / geen mening 12%

Onderstaande vraag is gesteld aan mensen met kleinkinderen

We zijn benieuwd hoe jij aankijkt tegen fysiek contact met je kleinkinderen en of dat verandert als je gevaccineerd bent.

Wat is van toepassing als je kijkt naar knuffelen met je kleinkinderen:

Ik knuffel mijn kleinkinderen, ongeacht of ik gevaccineerd ben 39%

Zodra ik gevaccineerd ben mogen de kleinkinderen mij weer knuffelen 18%

Als ik gevaccineerd ben mogen de kleinkinderen mij de eerste tijd nog niet knuffelen 20%

Ik weet nog niet of ik de kleinkinderen weer ga knuffelen zodra ik gevaccineerd ben 13%

Ik laat me niet vaccineren 3%

Andere situatie / geen mening 7%

Over dit onderzoek

Het onderzoek is gehouden op 7 en 8 januari 2021. Aan het onderzoek deden 25.210 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee. Het onderzoek is na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2017.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker petra.klapwijk@eenvandaag.nl

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit 70.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek.

De resultaten van het EenVandaag Opiniepanel worden gepresenteerd door Gijs Rademaker en Joyce Boverhuis in EenVandaag (ma-za 18:15 uur, NPO1)